

TÄPPAN

SKÅNSKA TRÄDGÅRDSFÖRENINGENS
TIDSKRIFT

HÄFTE N:O TOLV
AV TIDSKRIFTENS FEMTIONDE ÄRGÅNG
MED HISTORIK ÖVER SKÅNSKA TRÄDGÅRDSFÖRENINGEN

TÄPPAN

SKÅNSKA TRÄDGÅRDSFÖRENINGENS
TIDSKRIFT

FEMTIONDE ÅRGÅNGEN

1926

REDIGERAD AV

GUSTAF LÖFVING

LUND 1926

CARL BLOMS BOKTRYCKERI

HJALMAR NATHORST.

Initiativtagare till Skånska Trädgårdsföreningen.
V. ordförande 1876—81, ordförande 1882—96.

SKÅNSKA TRÄDGÅRDSFÖRENINGEN

EN HISTORIK MED ANLEDNING AV FÖRENINGENS FEMTIOÅRSJUBILEUM.

Trädgårdsodling har säkerligen under långa tider bedrivits inom Skåne; därom bära ännu de gamla förnåma herrgårdarna ett lika vackert som påtagligt vittnesbörd. Under äldre dagar torde dock denna gren av kultur huvudsakligen haft sitt säte just vid dessa förnämliga gårdar, där de materiella resurserna voro störst, och där otvivelaktigt sinnet för trädgårdens ideella värde även varit mest öppet. Så småningom trängde dock trädgårdstanken ut över denna snäva gräns, till en början kanske till prästboställen och de mera framskjutna tjänstemännens hem men så småningom också till bönder och småfolk. Men ännu under 1700-talet torde man dock icke ha kunnat tala om någon allmännare trädgårdsodling även i vår klimatiskt så gynnade provins. Att den i varje fall var tämligen primitiv synes bl. a. framgå av de gamla bykartorna liksom av reseskildringarna från denna tid. Sakta men säkert slog dock trädgårdstanken igenom och vann så småningom fäste både på land och i stad. I mitten av 1800-talet anlades många smärre trädgårdar, och även plantskolor och egentliga handels-trädgårdar för småplantor o. d. började efterhand uppstå. Trädgårdsfolket, yrkets utövare och

vänner, började bli en »klass» med särintressen, och det var därför ej underligt, att de efterhand sökte varandra för gemensamma strävanden och till gemensamt stöd.

Redan ganska långt innan den nuvarande Skånska trädgårdsföreningen uppträdde, hade den haft en visserligen kortlivad föregångare även den i Lund, nämligen i en sammanslutning, som också kallat sig »Skånska trädgårdsföreningen», sannolikt stiftad omkring 1835 på sedermera biskopen Agardhs initiativ. Denna förening, som förvisso var en ren amatörsammanslutning, började utgiva en tidskrift, »Flora», som dock endast utkom med några få nummer. Med tidskriften dog även föreningen, för vars bestånd intresset väl ännu icke var tillräckligt starkt.

Särskilt under 70-talet synes däremot trädgårdsodlingens förkovran och trädgårdsintressets organiserande ha sysselsatt sinnena inom vida kretsar i dessa trakter. Kanske — och troligen — berodde detta i icke ringa grad på det varma intresse, som *en* mycket impulsiv och inflytelserik man då hyste för trädgårdsskötseln, nämligen professor Hjalmar Nathorst, vilken som bekant var föreståndare för Alnarps lantbruks-

institut 1861—1886 samt dessutom sekreterare hos Malmöhus läns hushållningssällskap 1867—1896.

Det var också utan tvivel på Nathorst initiativ, som man i Hushållningssällskapets lokaler i Malmö den 29—31 sept. 1875 anordnade den enligt uppgift första egentliga trädgårdsutställning, som någonsin avhållits inom provinsen. Kom-

missarier vid utställningen voro institutsträdgårdsmästaren vid Alnarp Fr. Ulriksen och länsträdgårdsmästaren Pettersson.

Denna utställning, som berömmes såsom efter förhållandena mycket vällyckad, satte icke endast i och för sig märkliga spår efter sig. På utställningens första dag hölls nämligen, under ordförandeskap av possessionaten Gottfrid Warholm, ett allmänt möte, varvid två frågor uppsatts till diskussion, som resulterade i ingenting mindre än uppkomsten såväl av Skånska trädgårdsföreningen som av Alnarps trädgårdsmästareskola. En stor och bärande tanke låg otvivelaktigt bakom detta mötesarrangerande; genom en sammanslutning av provinsens trädgårdsidkare och vänner skulle den allmänna trädgårdsodlingens intressen tillvaratagas och främjas, genom trädgårdsskolan skulle den fackliga utbildningen tillgodoses.

Det första överläggningsämnet på ovannämnda möte — enligt dåtida sed något omständigt uppsatt i frågeform — lydde: »Männe ej bildandet av en förening för trädgårdsskötselns befrämjande inom länet eller provinsen är av behovet påkallat, och om så är förhållandet hemställes, om ej en kommitté bör utses för att söka åstadkomma en dylik?» Frågan inleddes av Hjalmar Nathorst själv, som i entusiastiska ordalag påvisade, huru som en dylik förening kunde ha stora uppgifter att fylla ej endast genom att ställa sig som arrangör för blivande trädgårdsutställningar och med dem förenade diskussionsmöten utan även i att samla och bearbeta alla de övriga ärenden, som kunde vara av gemensamt intresse för länets eller provinsens trädgårdsfolk samt särskilt genom

Trädgårdsskötselns idkare och vänner

i Skåne kallas, jemlikt beslutet vid mötet i Malmö den 29 sista Septembris, till allmänt sammanträde å Stadshuset i Lund, Lördagen den 8 instundande Januari kl. 11 f. m., för att — antingen för provinsen eller för Malmöhus län — bilda en Förening för Trädgårdsskötselns befrämjande, teckna sig som ledamöter af föreningen, granska upprättadt förslag till stadgar, utse styrelse m. m. samt i öfrigt vidtagna åtgärder, som af Föreningens organisation kunna påkallas.

Alnarp den 27 December 1875.

Otto Thott.

Gottfr. Warholm.

F. W. C. Areschoug.

N. P. Jensen.

F. Ulriksen.

Hjalmar Nathorst.

Facsimil i halv storlek av tidningsannonsen med kallelse till konstituerande mötet i Lund 8/1 1876.

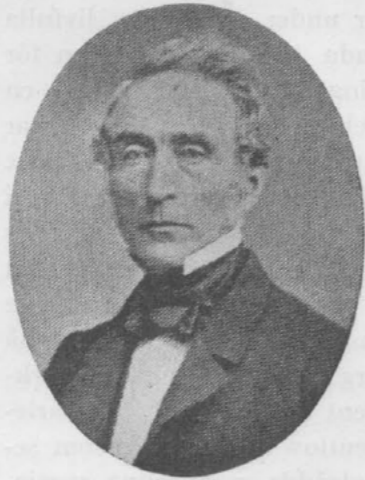
att utgiva en tidskrift för trädgårdsodlare. För övrigt skulle en dylik förening enligt initiativtagaren »utgöra den länk, som förenade trädgårdsodlarna till åstadkommande av alla de för denna del av hushållningen viktiga företag, som överstege den enskildes krafter och framförallt bidra till, äft inom sitt område sprida såväl inhemska som

utländska erfarenheter om allt vad till trädgårdsskötseln hör, så att den enskilde trädgårdsodlaren bleve i tillfälle att tillgodogöra sig desamma». Häri låg, såsom vi se, trädgårdsföreningens hela program skisserat.

Såsom väl vanligt torde ha varit, fick Nathorst de närvarande genast välvilligt stämda för sina planer, och den önskade kommittén tillsattes omedelbart. Dess ledamöter blevo: Greve Otto Thott på Skabersjö, ordförande, godsägaren Gottfr. Warholm, Tuna, Lund, dåvarande akademiadjunkten F. W. C. Areschoug, Lund, handelssträdgårdsmästaren N. P. Jensen, Hälsingborg och institutsträdgårdsmästaren Fr. Ulriksen, Alnarp. Med berömvärd snabbhet gick kommittén till verket med att utarbeta stadgar och uppdraga närmare riktlinjer för den blivande föreningen.

Redan den 8 januari 1876 kallades till konstituerande möte på stadshuset (nuvarande rådhuset) i Lund. Stadgeförslaget antogs och styrelse valdes. Denna föreningens första styrelse bestod av följande ledamöter: Greve Otto Thott, ordförande, direktören B. Meijer, v. ordf., akademiadjunkten F. Areschoug, sekr., possessionaten G. Warholm, kassör, professor Hj. Nathorst, lektor L. J. Wahlstedt och handelsträdgårdsmästaren N. P. Jensen d. ä.

Såsom medlemmar antecknade sig vid detta möte 56 personer, huvudsakligen från Lund och trakten däromkring. 25 st. distriktsombud utsågos vid samma tillfälle i alla provinsens delar. Dessa ombud skulle ha till uppgift icke endast att på sina orter sprida kännedom om och väcka intresse för föreningen, utan de hade även en hel del rent praktiska åligganden såsom att inkassera medlemsavgifter, anmäla nyinträdande medlemmar och adressförändringar, ombesörja

B. MEJER.
V. ordförande 1876.

Greve OTTO THOTT.
Grundare. Ordförande 1876—81.

F. W. C. ARESCHOUG.
Grundare. Sekreterare 1876—77.

vissa distributioner från föreningen, lämna meddelanden om särskilt anmärkningsvärda trädgårdsanläggningar o. s. v. Denna numera nedlagda distriktsombudsinstitution var särskilt under föreningens tidigare år en mycket viktig detalj i föreningens organisation, vilket bl. a. framgår därav att föreningen, huvudsakligen genom ombudens verksamhet, redan efter ett par år var uppe i ett medlemsantal av över 800, en mycket betydande siffra alltså.

Styrelsens arbete, som till en början givetvis måste väsentligen inriktas på organisatoriska frågor och föreningens inre konsolidering, blev hastigt nog starkt skönjbart även vida utåt. Redan första sommaren, 1876, utverkades från Malmöhus läns hushållningssällskap ett anslag av 1000: — kronor och från sällskapet i Kristianstad 500: — kronor till anordnande av en trädgårdsutställning i Malmö (Hushållningssällskapet) den 27—30 sept. samma år. Denna föreningens första utställning, vilken även var den första för hela provinsen gemensamma utställningen av detta slag, beskrives såsom i anseende till sommarens ogynnsamma väderlek mycket vacker i synnerhet beträffande grönsakerna. Framstående expositioner fanns bl. a. från Alnarps trädgårdar, Möllers i Malmö, Jensens i Hälsingborg, Botaniska trädgården i Lund och så gott som alla mera betydande herrgårdsträdgårdar i Skåne. Antalet besökande — c:a 625 — var visserligen efter nutida förhållanden ej särskilt imponerande, men man måste betänka, att saken då var ny, kommunikationerna ganska dåliga och staden Malmö i storlek ej jämförlig med nu. Tack vare hushållningssällskapets frikostiga anslag och de små omkostnaderna för arrangemangen uppstod ett litet överskott av ett par hundra kronor, trots

att nära 1,500: — kronor utdelades i priser i form av medaljer och kontanter. Med detta överskott lades grunden till föreningens sedermera förbrukade fonder.

På ett i samband med utställningen hållet möte beslöt man uppdraga åt styrelsen att redan till kommande år gå i författning om utgivande av en tidskrift. För att möjliggöra detta hade styrelsen redan från hushållningssällskapen förskaffat sig löfte om ett bidrag av 750 kronor årligen under tre år, varav två tredjedelar från Malmöhus län. Åt lektor Wahlstedt uppdrogs att mot visst årligt arvode redigera tidskriften. Under nyssnämnda möte förekom även en livlig diskussion över frågan om i vilken riktning och på vilket sätt föreningen lämpligast skulle kunna verka för trädgårdsodling och trädplantering inom provinsen. Enligt inledarens, Areschoug, mening skulle detta kunna ske 1) genom utställningar, 2) genom upplysningsverksamhet för den mindre trädgårdsodlingen och 3) genom upprättande av en teoretisk undervisningsanstalt i Lund. Han ansåg att den låga ståndpunkten av trädgårdsodlingen hos många jordbrukare berodde av brist på lämpliga trädgårdsmästare. På de i de båda första punkterna antydda sätten har föreningen sedermera i hög grad inriktat sin verksamhet; den teoretiska undervisningsanstalten blev däremot aldrig verklighet, varemot ju Alnarps trädgårdsmästareskola kom att i icke ringa mån fylla bristen på fackligt utbildade trädgårdsmästare.

År 1877 började mycket riktigt föreningens tidskrift att utkomma, och då den sedermera oavbrutet utgår, har den alltså med detta häfte tillryggalagt sin 50:de årgång. Till en början trycktes tidningen förklarligt nog i Kristianstad,

redaktörens hemort, och utkom kvartalsvis med ett c:a 24-sidigt häfte i stor oktav. Dess utstyrelsel var skäligen blygsam men innehållet gott med många värdefulla uppsatser, minneslistor och noggranna meddelanden rörande föreningens verksamhet. Annonser intogos ej då.

Arbetet blev även i övrigt under föreningens första år synbarligen mycket intensivt. Många nya uppgifter funnos också att lösa för styrelsen. Vid varje möte stodo en hel rad diskussionsämnen på föredragningslistan, och i synnerhet synes debatterna ha rört sig om träd- och trädgårdsplantering på landsbygden — det stod sannolikt rätt så dåligt till med böndernas trädgårdsintresse på denna tid. År 1877 utfärdade styrelsen en s. k. adress till allmänheten med framhållande av vikten och betydelsen av trädplantering och med uppmaning till de större jordbrukarna att var på sin ort ställa sig i spetsen för ett välbehövt planteringsarbete. Man hade t. o. m. funderingar på att ingå till hushållningssällskapen med begäran om anslag för plantering av skog utefter kusterna, en plan som synes oss ligga litet fjärran från föreningens egentliga uppgift. Ötaliga andra frågor diskuterades vid styrelsens och föreningens möten under dessa första år; en del fördes fram till resultat antingen direkt av föreningen eller genom de impulser, som vid samtalen väcktes, andra förföllo naturligtvis efterhand. Mycket gott utfördes, många starka grundstenar lades för den moderna skånska trädgårdsodlingen. Men man kan knappast värja sig för intrycket, att föreningen i dessa första tider tog sig litet väl mycket före; en ganska naturlig sak f. ö. med de många hittills oventilerade frågor, som i ett nu trängde sig fram.

Redan året efter sin tillkomst var föreningen redo att ordna sin andra utställning, denna gång i Kristianstad den 25—27 sept. Det blev en välkommen nyhet för detta län. Utställarnas antal var omkring 100, och mest utställdes frukt och grönsaker (c:a 3,500 tallrikar av det förra slaget). Efter nutida begrepp förefalla dessa första utställningar att ha varit mycket »överorganiserade»: klassindelningen var komplicerad och antalet ledamöter i kommitté och prisnämnd mycket stort; 50—60 st. prisdömare var icke ovanligt. Sannolikt var dock detta egentligen mest ett medel för styrelsen att direkt intressera så många som möjligt för sina företag.

Utställningarna bleve sedermera en lång tid framåt föreningens förnämsta medel att nå den stora allmänheten. I rask följd ordnades en hel

rad med utställningar under den första, livfulla tioårsperioden. Sålunda blev Lund platsen för en septemberutställning 1878, varvid även en ganska rikhaltig avdelning av inhemskt frö var anordnad (bl. a. med en kollektion av icke mindre än 150 sorter, utställd av sockerfabriks a.-b. i Landskrona), och den 18—21 sept. 1879 förlades till Hälsan i Hälsingborg en utställning, som blev mycket fin med betydligt över 100 deltagare och festliga arrangemang, som tydligen redan då seden var i Hälsingborg. Vid utställningen märktes särskilt ett sortiment av c:a 100 potatisvarieteter från greve Reventlow på Ugerup, som senare flera gånger uppträdde med denna specialitet. Vid så gott som alla dessa, och även senare, utställningar hade länsträdgårdsmästare Kjellsson närmast hand om arrangemangen (kommisarie).

År 1881 gjorde föreningen ett försök att till omväxling med höstutställningarna i samband med XV allmänna svenska lantbruksmötet anordna en utställning i Malmö redan den 20—25 juli, en föregångare alltså till våra nuvarande sommarutställningar. Rätt belysande för utvecklingen är emellertid, att utställningen ifråga ansågs visa »att det nog torde dröja, innan de särskilda odlingsgrenarna förete material nog till utställningar på olika tider av året». Trots betydande anslag från lantbruksmötet förlorade föreningen bortåt 700 kronor på denna utställning men drog sig likafullt icke för att redan året därpå, den 22—25 sept. 1882, anordna en ganska stor utställning i Ystad, vilken från ett föregående tillfälle blivit uppskjuten. År 1885 gick föreningens sjätte utställning av stapeln i Kristianstad. Den utmärkte sig för en särskilt fin fruktavdelning och var i övrigt mycket vackert ordnad.

Redan tidigare hade man emellertid börjat fundera på, om det icke skulle vara lämpligare att tills vidare ej anordna utställningar varje år, såsom hittills skett, utan i stället använda de av hushållningssällskapen till utställningarna generöst anslagna medlen för andra trädgårdsodlingen uppmuntrande ändamål. Det synes icke ha mött något hinder att vinna anslagsgivarnas bifall härtill.

Till alla utställningarna hade, som nyss antytts, de skånska hushållningssällskapen bidragit med resp. 1,000: — och 500: — kronor, avsevärda belopp således omräknade i nutida penningvärde. Då föreningen, som dessutom från sällskapen uppbar cirka 900: — kronor om året till tid-

G. WARHOLM.
Grundare. V. ordförande 1882—
90 (skattm. 1876—79).

N. P. JENSEN d. ä.
Grundare. Styrelseledamot
1876—85.

F. ULRIKSEN.
Grundare. Medred. 1888—89, red.
1898—1915, sekr. 1904—15.

skriften (resp. 600:— och 300:— från Malmö och Kristianstad), nu kunde tillgodoräkna sig utställningsanslagen även under de år, då ingen utställning anordnades, så blev föreningens ekonomiska ställning efterhand allt bättre: 1884 års bokslut t. ex. uppvisar en behållning av kronor 8,319:52 och detta trots att medlemsavgiften på den tiden icke var större än 2 kr.

Utöver till utställningarna och de därvid i ganska riklig mängd utdelade priserna användes nämligen försiktigt nog föreningens medel huvudsakligen till bestridande av de löpande utgifterna för möten, expedieringar o. d. samt därutöver i jämförelsevis små poster till olika trädgårdssaken gagnande ändamål. Så t. ex. utanordnades vid många olika tillfällen understöd från 50:— till 300:— kr. åt yngre trädgårdsmän i och för studieresor inom och utomlands. År 1879 sattes exempelvis länsträdgårdsmästare Kjellsson i tillfälle att med anslag av föreningen under någon tid idka studier i fröodling i Erfurt, 1881 fick skolläraren O. Larsson i Skytts Tommarp ett anslag för studier av fruktodling i Danmark och Tyskland, 1882 erhöll trädgårdsmästare J. F. Lundberg bidrag till en studieresa till England, året därpå uppbar Fr. Ulriksen ett resestipendium för studier i Hamburg, och även under de följande åren utbetalades vid många olika tillfällen dylika reseunderstöd till yngre trädgårdsmän.

Även till premieringar av välskötta trädgårdar i provinsen användes under årens lopp ganska avsevärda summor, och nästan intet årsmöte försiggick utan att, på rekommendation av distriktsombuden, belöningar i en eller annan form utdelades till därav förtjänta trädgårdsägare, företrädesvis mindre sådana.

En annan gren av föreningens arbete, som redan under detta första decennium påbörjades men som sedermera förföll för att åter i vår tid ha blivit upptagen, var föreläsningsverksamheten. Sedan föreningen år 1883 inhämtat utlåtande från provinsens olika delar om önskvärdheten av en dylik verksamhet, höll länsträdgårdsmästare Kjellsson på föreningens uppdrag och bekostnad under åtminstone ett par av de följande åren en hel rad föreläsningar på de mest skilda platser i hela provinsen. Vanligen tillgick härvid så, att ett eller annat föredrag hölls på en ort den ena dagen, varefter den påföljande begagnades till besök hos sådana trädgårdsägare, som därom framställt begäran. Intresset och åhörareantalet växlade på de olika platserna, tillslutningen kunde vara från 15 upp till 60 personer.

Fruktodlingens befrämjande låg föreningen redan från början mycket varmt om hjärtat. Ej endast genom att på utställningarna lägga stor vikt vid fruktavdelningen, genom ingående diskussioner i detta ämne, medelst understödjande av gratisutdelningar av fruktträd och medelst propaganda för trädplantering o. s. v. sökte föreningen främja detta sitt syfte, utan den tillsatte även år 1877 en kommitté (herrar F. Ulriksen och C. Möllerberg), som efter rätt noggranna förberedelser utarbetade mycket omfattande listor över fruktsorter, lämpliga för olika ändamål, vilka förteckningar sedermera efterhand infördes i tidskriften. Kommittén åtog sig även att bestämma namnen på frukt-sorter, och för varje bestämd sort fick insändaren betala en avgift av 50 öre. Värdefulla anvisningar lämnades även vid olika tillfällen — t. ex. i en översiktlig artikel år 1883 — över sätten

att lämpligast tillvarataga den rika fruktskörden under vissa år.

År 1881 ingav föreningen en av herrar Tranchell, Warholm och Holmström författad utredning med förslag till planteringar vid allmänna vägar.

Även åt anläggningskonsten, evad den berörde den mindre lanträdgården, ägnades ett visst intresse, och 1881 utarbetades och publicerades av herrar Kjellsson och Holmström ett par förslag till smärre anläggningar, vilka visserligen föga överensstamma med de åsikter, man numera har om formgivningen av en dylik trädgård men som kanske då stodo på höjden av ändamålsenlighet.

Skolträdgårdsfrågan uraktläts ej heller alldeles av föreningen, därpå tyda dels några diskussionsprotokoll, dels även den åtgärden att föreningen 1885 ingick till domkapitlet med en framställning i frågan.

Föreningens tidskrift, dess förnämsta arbetsredskap, stod som förut nämnts till en början under redaktion av lektor Wahlstedt, som med stor samvetsgranhet skötte detta åliggande. I slutet av 1880 avlämnade han emellertid redaktörssysslan åt dåvarande kandidaten och amanuensen Hjalmar Nilsson i Lund, som redan tidigare gjort sig bekant i föreningen som en varm trädgårdsvän och en talangfull stilist, bl. a. genom ett mycket elegant skrivet referat av lundautställningen 1878. Det märkes genast att en yngre kraft kommit till: det blir liksom mera liv i tidskriften, originaluppsatserna bli talrikare ej minst genom redaktörens egen flitiga penna, det blir t. o. m. en del illustrationer, några enkla träsnitt, som utsmyckning då och då, och hela utstyrelsen blir behagligare, detta kanske även på grund av lundatryckarnas större yrkeskicklighet än kollegerna i Kristianstad. Tidskriftens allmänna planläggning och format blev dock klokt nog detsamma som förut.

Inom föreningens ursprungliga styrelse försiggick under de första tio åren givetvis en del personförändringar. Direktören B. Meijer avsåg sig ledamotskapet redan efter ett år och efterträddes av doktor Leonard Holmström på Hvilan, som utsågs till sekreterare. År 1882 avlämnade greve Otto Thott ordförandeskapet åt professor Hjalmar Nathorst, godsägare Warholm blev vice ordf., och i styrelsen invaldes Hjalmar Nilsson, som därvid erhöll såväl sekreterare- som kassörskapet till förutvarande redaktörsbefattning.

Skånska trädgårdsföreningen stod under sina första år såsom den veterligen enda samman-

slutningen inom facket i Skåne. Men att även dess mest intresserade medlemmar ej endast icke fruktade, att nya föreningar skulle uppstå, utan tvärtom ansågo att detta endast skulle vara till nytta för trädgårdssaken i det hela framgår bl. a. av ett av akademiträdgårdsmästaren R. Christensen år 1879 författat och i tidskriften infört uttalande till provinsens trädgårdsodlare att bilda smärre diskussionsklubbar på olika orter, där var och en skulle kunna mera otvunget låta höra sin mening än på den stora föreningens mera högtidliga möten, där en viss vana att uppträda tarvades av dem som skulle delta i diskussionerna. Detta ledde också närmast till uppkomsten av Lunds trädgårdsmästaresällskap i början av nämnda år. Hela sju medlemmar bestod sällskapet av då, »troligen allt som på ett så inskränkt område kunde påräknas», skrev Hjalmar Nilsson i en livfull artikel om den nybildade s. k. filialen till trädgårdsföreningen, dock även framhållande att sällskapets värde mindre beror på antalet medlemmar än av dessas kvalifikationer.

Ett på sitt sätt intressant intermezzo ägde rum omkring årsskiftet år 1883, då ett antal trädgårdsmän — för övrigt ur trädgårdsföreningens främsta led, såsom herrar P. Ekman, F. Ulriksen, C. Rosenberg m. fl. — gingo att bilda »Skånska trädgårdsmästaresällskapet», vilket skulle utgöra en sammanslutning av provinsens praktiserande trädgårdsmän. Även detta sällskap skulle visserligen utgöra en »filial av fackmän» till trädgårdsföreningen, men på grund av en del synbarligen ganska olämpliga framställningar om hjälp från trädgårdsföreningens sida bl. a. till upprättande av ett bibliotek, fann sig slutligen sekreteraren, Hjalmar Nilsson, föranlåten att i en starkt inspirerad men dock försonlig artikel »taga bladet från munnen» och säga ifrån, att han ansåg trädgårdssällskapets tillkomst vara ett missgrepp och en onödig splittring av krafterna. Efter ett tolerant svar av sällskapets ordförande, N. P. Jensen d. ä., ledde detta till att sällskapet 1885 sammanslöt sig med föreningen.

De nyssnämnda separationssträvandena synas emellertid tyda på, att den yrkesmässiga trädgårdsodlingens målsmän redan då ansågo sig manstarka nog och ägande så speciella intressen, att de önskade ett särorgan för sig. Frågan var den gången kanske något för tidigt väckt, men som vi veta, har saken likväl senare utvecklats sig precis i den riktning, som detta första försök pekade hän mot, ehuru ej alldeles på det sätt man då tänkte sig.

L. J. WAHLSTEDT.
Redaktör 1876—80, v. ordförande
1882—1905. — Foto 1914.

L. HOLMSTRÖM.
Skr. 1878—82 (och skattm. 1880
—82), v. ordf. 1891—96, ordf. 1897
—1912. — Foto 1908.

N. HJ. NILSSON.
Red. 1881—87, sekr. (och skattm.)
1882—87, ordf. 1913—24.

Strax efter denna händelse lades för övrigt grunden till föreningens bibliotek, vilket 1886 erhöi en god förstärkning genom en större gåva av professor Nathorst. Biblioteket upprättades egentligen med avsikt att medlemmarna därur skulle kunna erhålla böcker till låns, och särskilda stadgar härför utarbetades, men intresset för boklånen var hela tiden mycket svagt, och rätt snart förlorade boksamlingen sin karaktär av lånbibliotek. Genom inköp, recensionsexemplar, byte och gåvor har biblioteket efterhand blivit rätt stort och är till mycken nytta ej minst vid tidskriftsredigeringen och det konsulterande arbetet. Till en början förvaltades böckerna av en särskild bibliotekarie (Kjellsson) men senare övertogs denna syssla av sekreteraren.

Omkring år 1886 synes föreningen ha trätt in i en period av något mindre livaktighet, och protokollen från denna tid andas mindre tillförsikt än förut. En grund till denna minskade aktivitet kan säkerligen sökas däri att Malmöhus läns hushållningssällskap vid denna tid lär ha befunnit sig i ett så ansträngt ekonomiskt läge, att föreningen på Nathorsts inrådan av »undseende» ansåg sig icke böra söka sitt sedvanliga anslag, vilket alltså indrogs. På grund härav blevo föreningens resurser mindre, och verksamheten fick rättas därefter. Den gamla grundfonden av cirka 5,000:— kr. ville man rätteligen icke rubba.

Föreningens årsmöten, alltid förlagda till Lund i januari månad, försiggingo visserligen såsom förut med både många och ofta även långa diskussioner och flera mycket värdefulla och väckande föredrag. Bland diskussionsämnen av allmännare

intresse, som förekommo vid mötena, kunna nämnas exempelvis: Om konservfabriker för tillgodogörande av överskott av trädgårdsalster (en dylik fabrik kom sedermera, 1888, till stånd i Kristianstad på initiativ av lektor Wahlstedt, dock utan föreningens direkta deltagande), om alléplanteringar av fruktträd, om försäljning av skånska trädgårdsprodukter till norra Sverige, om viktsystemets användande vid försäljning av trädgårdsprodukter, om erfarenheten av fruktexport till England, om huru trädgårdsodlingen skulle kunna tillgodogöra sig växtförädlingens framsteg o. s. v. Några större, verkliga företag kom det dock mera sällan till. Det klagades också på att årsmötena voro för fåtaligt besökta, och 1894 beslöt man därför att sammankomsterna skulle hållas på en vackrare årstid och möjligen även förläggas till olika platser. 1895 års möte hölls sålunda den 24 juli i Hässleholm, och 1896 samlades man den 20 juni i Eslöv, men försöken tyckes ej ha slagit väl ut, ty därefter återvände man till Lund.

Utställningar planerades under tiden närmast efter 1886 vid ett par tillfällen; 1888 ordnades t. ex. en liten fruktuppvisning i Malmö med fjorton utställare, varemot ett tilltänkt kollektivt deltagande i en nordisk utställning i Köpenhamn måste skrinläggas på grund av brist på deltagare. Först 1891, alltså efter en intervall på sex år, försökte man åter friska upp sig med en större utställning i Malmö den 1—4 oktober, vilken anordnades utan extra anslag. Men det blev underskott på affären, och föreningens behållning blev i ett slag något tusental kronor mindre och bestod förresten nu knappast mer än av grundfon-

den. Därefter fick utställningstanken vila i några år.

Det ekonomiska betryck, som i berättelserna omnämnes såsom vilande på föreningen under de första åren av denna period, lättade efterhand. Kristianstads läns hushållningssällskap lämnade under alla år troget sin tribut av 300: — kr. årligen till tidskriften, och sitt gamla bidrag från hushållningssällskapet i Malmö, vars ekonomi även synes ha ljusnat, återfick föreningen 1892. Om än verksamheten ej företedde någon nämnvärd ökning i livaktighet omedelbart härefter, så torde detta bero på att styrelsen först önskat genom små fonderingar förstärka föreningens försvagade ekonomi, innan den gav sig in på några mera vågade företag.

År 1896 ansågs tiden åter mogen för en utställning, varför en sådan anordnades i Kristianstad den 26—29 sept. 1896. Detta skall ha varit den rikhaltigaste och största utställning, som dittills hållits i provinsen, i all synnerhet beträffande frukten, och det vare sig hänsyn togs till mängden av utställda alster eller till antalet utställare, varibland även några voro från angränsande provinser. Besökareantalet var även stort. Kanske den vackra framgången av denna utställning stämde föreningen för att våga sig på att anordna en kollektivutställning av frukt vid den stora Stockholmsutställningen 1897. För att deltagandet skulle bli så representativt som möjligt anordnades först en av livligt deltagande och vackra produkter präglad fruktutställning i Eslöv redan den 16—19 sept., och av denna utvaldes de vackraste exemplaren och sändes till Stockholmsutställningen, där de f. ö. erövrade guldmedalj.

På förslag av Ulriksen planerades till 1897 en specialutställning av krysanthemum i Malmö, men tillräckligt antal utställare anmälde sig icke. Törhända var tiden ännu icke mogen för dylika särutställningar.

Med de vanliga premieringarna av välskötta småträdgårdar fortsatte man och utlämnade såsom förut då och då resestipendier samt anslog 1891 till och med ett mindre belopp till försöksodling av trädgårdsväxter, en fråga som rätt livligt diskuterades inom föreningen vid denna tid, ehuru de delvis alltför storartade förslag, som gjordes, ej kunde komma till utförande.

Tidskriften utkom fortfarande kvartalsvis och redigerades efter samma principer som från början, och det fanns både många och intressanta

bidrag i densamma. Särskilt uppfriskande voro Hjalmar Nilssons reseskildringar från Spanien och Italien, som infördes omkring 1897 och alltid värdefulla hans många uppsatser och avhandlingar om blommor, buskar, träd o. d. Vid nyssnämnda tid ägde dock redaktörsskifte rum: Hjalmar Nilsson, som fått sin tid alltmera upptagen av sin egentliga verksamhet, överlämnade redaktörsposten till akademiträdgårdsmästare R. Christensen och direktör Fr. Ulriksen. Denne senare kom nu huvudsakligen att sätta sin prägel på tidningen genom en hel rad mycket förtjänstfulla om än något torra artiklar särskilt i fruktodlings- och pomologiska frågor. Många voro f. ö. de förslag och idéer, som denne verksamma trädgårdsman framkastade inom föreningen. Om de ej alltid kommo till utförande, torde väl detta berott på att ett verkställande utskott egentligen saknades. Styrelseledamöterna voro strängt upptagna var på sitt håll. Även Christensen lämnade på denna tid en massa textliga bidrag, mestadels kortare artiklar i blomsterodlingsfrågor. Det klagades likväl på — liksom det ännu finnes anledning göra — att icke medlemmarna flitigare bidrogo till tidskriftens innehåll. Detta kom kanske därför att i något väl hög grad bestå av översättningar från utländska tidskrifter o. d.

Också inom föreningens styrelse skedde under nu behandlade tidsperiod en del rätt betydande förändringar. Gamle N. P. Jensen på Ramlösa avträdde 1886 på grund av hög ålder — han avled för övrigt året därpå — och fick till efterträdare sonen med samma namn. Nämnda år avled trädgårdsmästare P. Ekman och ersattes av direktör Ulriksen, som därmed knöts närmare föreningen. Ett annat bekant namn, nämligen Gunnar Isbergs, inskrevs vid denna tid i föreningens styrelseförteckning. År 1891 avgick en av föreningens mest nitiske främjare, godsägaren G. Warholm på Tuna, och efterträddes av dåvarande docenten Bengt Jönsson, som dock redan 1895 avgick och efterträddes av den kände fruktodlaren C. Möllerberg. Förstnämnda år avled föreningens förste ordförande greve Otto Thott.

År 1896 avgick under stora hedersbetygelser ordföranden, professor Hjalmar Nathorst, på grund av hög ålder, 75 år, ur den styrelse, vars arbete han förvisso mer än någon annan inriktat och främjat. Han fick till efterträdare på ordförandeplassen en annan kulturens storman, nämligen d:r Leonard Holmström, som ju redan tidigare tillhört styrelsen. Lektor Wahlstedt blev nu,

R. CHRISTENSEN.
Sekreterare, redaktör (och skattm.)
1888—97.

J. PERSSON.
Sekreterare (och skattm.) 1898.
— Foto omkr. 1899.

S. MURBECK.
Sekreterare (och skattm.) 1899—
1901. — Foto 1906.

1897, vice ordförande och i styrelsen återinträdde d:r N. Hjalmar Nilsson, vilken för 10 år sedan varit dess sekreterare och redaktör.

Ju mera tiden närmade sig sekelskiftet, desto livaktigare synes verksamheten ha blivit. Det var framförallt en del större utställningsplaner, som då började sysselsätta sinnena, planer som sedermera resulterade i den stora nordiska utställningen i Malmö 1900, vilken som bekant arrangerades av vår förening i anslutning till dess 25-års jubileum. Denna utställning torde ännu vara i friskt minne hos många av föreningens medlemmar.

Förspelen till utställningen kan sägas ha ägt rum i Göteborg 1894, då en allmän svensk utställning avhölls därstädes. Vid denna beslöts att nästa utställning av samma typ skulle förläggas till "södra Sverige", varmed tydligen menades Skåne. I varje fall uppstod här i föreningen en mycket animerad debatt om platsen för det blivande evenemanget — Malmö kontra Kristianstad. Man utsände t. o. m. officiella förfrågningar till olika svenska trädgårdssällskap om deras åsikt i denna fråga, men uppsvenskarnas synas icke utan skäl ha ansett detta vara en skåningarnas sak att avgöra. Emellertid beslöt föreningen 1898, även på Ulriksens förslag, att ställa sig som anordnare av en jubileumsutställning i Malmö 1900, som icke endast skulle hållas inom de tilltänkta nationella gränserna utan utvidgas till en skandinavisk exposition. Anslag till utställningen erhöles av de båda hushållningssällskapen med resp. 4,000:— och 2,000:— kr., varförutom Malmö stad lämnade ett kreditiv

på 5,000:— kr. Föreningen anslog själv 1,000:— kronor. Utställningen, vilken som bekant var förlagd till självaste Kungsparken, där smakfulla tältbyggnader och paviljonger uppfördes efter ritningar av arkitekt Arwidius, gick av stapeln den 24—30 sept. Det var ett rikt fruktår — 8,000 tallrikar med frukt stodo uppradade i det största tältet — men med köksväxterna var det sämre. Danskarna räddade här äran. Utställningen blev i sin helhet lyckad, ehuru vädret icke var det bästa, och i ekonomiskt avseende fanns heller ingenting att klaga över. Ej mindre än omkring 38,000:— kr. vandrade genom händerna på den förträfflige skattmästaren L. Kleberg, Malmö stads drätselkamrerare, och det slutliga resultatet blev, att utställningen icke endast bar sig själv, utan kunde föreningen även erhålla en del återbetalningar, så att dess kassa icke obetydligt ökades.

Med ekonomien för föreningen var det vid denna tid alltså rätt väl ställt, den erhöles sina sedvanliga anslag från hushållningssällskapen, den årliga omsättningen uppgick merändels till 2,000:— å 3,000:— kr. och behållningen hade så småningom stigit till 8—9,000 kr.

Frånsett uppståndelsen med den stora nordiska utställningen förflöt föreningens liv vid denna tid ganska lugnt. Belöningar och resestipendier utdelas liksom förr (ett par år 1898—1899 med bidrag från Bara härads kontraktskommitté) och diskussionerna rörde sig vid årsmötena i lugna, jämna banor, oftast med odlingsfrågor o. d. på dagordningen.

Den 7 mars 1899 avled föreningens grundare, professor Hjalmar Nathorst.

Sistnämnda år anordnade föreningen sin första utfärd, en föregångare till våra dagars sommar-

exkursioner. Utflykten gick till Hälsingborg, där särskilt Ramlösa plantskolor lockade, och deltagareantalet torde varit 30—40 st. Det var inte då som nu att göra utfärder. Man kunde i lyckligaste fall resa till en plats med järnbanan, men fick därifrån taga hästskjuts till de platser, man ville besöka. Utfärderna upprepades ett par påföljande år, varvid Stenshuvud och Kullen besöktes, men därefter synes intresset ha slocknat.

År 1900 framkastade dr Paul Rosenius i tidskriften ett förslag om inrättande av "vegetariska mönsterträdgårdar", där alltså odlingen av de matnyttiga alstren skulle vara det väsentliga. Härav blev visserligen intet, men intresset för hushållsodlingen tog sig vid denna tid särskilt kraftiga uttryck i diskussionerna och tidskriften, framförallt genom livfulla artiklar av Ferdinand Zadig och Rosenius. Man utlyste 1902 t. o. m. en tävlan om bästa skrift över konservering och användning av grönsaker, men den gav dåligt resultat. Bättre var den tävlingsskrift om skyddsplanteringar och häckar, som renderade författaren, seminarieträdgårdsmästare Persson i Lund, ett välförtjänt pris 1901.

I tidskriften intogs det nyssnämnda året en hel del förslag till trädgårdsanläggningar vid småhem, men förslagen voro fortfarande präglade av den numera ökända s. k. 80-tals stilen, och någon nämnvärd renässans hade tydligen i detta avseende ännu icke uppstått.

Inom tidskriftens ledning och i styrelsen föregick f. ö. den förändringen, att Christensen 1898 avgick, varefter Ulriksen ensam omhändertog tidningens utgivande. Såsom sekreterare och kassör inträdde den nyss omnämnde seminarieträdgårdsmästaren Joh. Persson, som förut varit suppleant. Han kvarstod dock icke längre än till året därpå, då han "av skäl som av styrelsen godkändes" avlämnade sina sysslor åt docenten Svante Murbeck. Men även den nye sekreteraren var 1902, då bliven professor, färdig att låta funktionen övertagas av fil. stud., numera konservatorn Otto R. Holmberg.

Två år därefter avgick även Holmberg och efterträddes i styrelsen av handelsträdgårdsmästaren J. O. Lindquist, och det vill synas, som om föreningen nu började styra en något annorlunda kurs mot förr. Till en början märkes detta visserligen icke så mycket. Med vanlig företagsamhet ordnade man sistnämnda år den 25 sept.—2 okt. 1904 till en finare utställning i Lund, närmare bestämt i Åke Hans' trädgård med tillhörande paviljonger. Utställningen lär ha varit bra med

vacker frukt och mycket mer blommor, än som tidigare förekommit på liknande utställningar. Trädgårdsmästarna hade tydligen börjat mera speciellt ägna sig åt blomsterodling nu. Även denna utställning synes ha ekonomiskt burit sig.

Detta blev däremot långt ifrån fallet med ett annat företag, som föreningen strax därefter gav sig in på. På grund av årets rika fruktskörd hade man kommit på den idén, att genom föreningens försorg upprätta en fruktförsäljningsbyrå i Malmö på hösten 1904. Den leddes på ett mycket oegennyttigt sätt av grosshandlare Carl Luttrup, men blev dock en dålig affär för föreningen, som måste satsa över 2,000:— kronor på företaget. Det erkännes dock, att saken icke varit utan gagn för fruktodlarna. Försöket upprepades emellertid icke i sin ursprungliga form, men idén torde möjligen ha givit upphov till den rörelse, som sedermera slutade med Skånska trädgårdsodlarnas försäljningsförening.

År 1905 anordnades i Höör den första skånska häradsutställningen, utan tvivel på tillskyndan av den entusiastiske Ferd. Zadig. Denna utställning fick sedermera många efterföljare, t. ex. i Klippan, Skurup m. fl. platser, och vartill föreningen vid behov lämnade ekonomiska bidrag eller ställde medaljer och diplom till förfogande.

År 1907 hade man tänkt anordna en ny utställning i Lund, och då i samband med den stora industriutställningen. Men man lyckades icke erhålla tillräckligt med "lämpliga" utställare och inskränkte sig därför till att ordna en mera permanent plantering, varvid stadsträdgårdsmästare Joh. Ekberg uppgjorde ritningarna, J. O. Lindquist ordnade planteringarna och Joh. Persson skötte arrangemangen i övrigt.

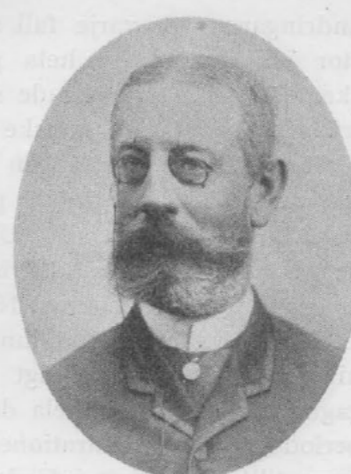
Förresten blev just 1907 ett år, då det så att säga tyckes ha börjat jäsa inom den gamla trädgårdsföreningen. Orsaken härtill var otvivelaktigt först och främst den, att båda hushållningssällskapen i ett nu meddelade, att de hittillsvarande bidragen icke kunde av föreningen påräknas. Vad orsak som låg bakom detta beslut är svårt att bestämt bedöma, men det är väl förståeligt, att Leonard Holmström icke utan en viss skärpa och bitterhet upptog meddelandet till bemötande. Föreningen hade dock, påvisade Holmström, om än icke alla år varit lika livaktiga, i stort sett utfört en visst icke föraktlig gärning i den skånska trädgårdsodlingens tjänst och hade alltid ansett sig som ett slags hushållningssällskapens

O. R. HOLMBERG.
Sekreterare (och skattm.) 1902—
03. — Foto 1914.

J. O. LINDQUIST.
V. ordförande 1909—13, (skattm.)
1904—13). — Foto 1912.

A. BERG VON LINDE.
V. ordförande 1906—08.

”verkställande utskott” i trädgårdsfrågor. Allt-
nog, denna med hänsyn till föreningens resurser
nästan katastrofartade händelse gav anledning
till en mycket livlig diskussion på årsmötet 1908
om sättet för att upprätthålla verksamheten nu,
sedan dessa för föreningen betydelsefulla anslag
undandragits densamma. Frimodigt nog ansågs
det som skett böra ge anledning icke till att
tappa huvudet utan till livligare verksamhet.
En kommitté av F. Ulriksen, Hj. Nilsson, J. O.
Lindquist, Joh. Persson och Wald. Bülow till-
sattes och adjungerade med sig sedan flera yrkes-
trädgårdsmästare. Kommittén utarbetade förslag
till omläggning av stadgarna — vilka inom pa-
rentes flera gånger förut varit föremål för detalj-
ändringar — och kom till nästa årsmöte fram
med förslag till viss omändring av föreningens
arbetsmetoder. Man beslöt bl. a. (1909) att ändra
utgivningstiderna för tidskriften, så att denna
skulle utkomma med kortare mellanrum, helst
månadsvis, varigenom den lättare skulle kunna
bli ett föreningsband mellan de många olika
sammanslutningar, som numera uppstått i pro-
vinsen. Annonsavdelningen skulle utökas. Året
därpå utkom också tidskriften något oftare än
förut nämligen med 6 häften, vilka dock till-
sammans knappast voro större än de 4 kvartals-
häften som förut om åren utgivits.

I styrelsen skedde efterhand, stundom helt
plötsligt, ganska märkliga förändringar, som det
alltid sker i mindre lugna tider. År 1906 avgick
lektor Wahlstedt efter att ha haft säte och stämma
i styrelsen i 31 år. Efter honom invaldes kapten
Axel Berg von Linde, Källunda, såsom v. ordf.,
1909 voro kapten Berg v. Linde samt herrar C.
Möllerberg och N. P. Jensen i tur att avgå och

dessutom hade professor Hj. Nilsson undanbett
sig återval. Nu insattes i styrelsen fyra träd-
gårdsmästare nämligen herrar Wilh. Andersson,
Trolle-Ljungby, Albert Hedström, Hälsingborg,
C. E. Ohlsson, Ystad, och Otto Normann, Malmö.
Vid kompletteringsval 1910 i den genom stadge-
ändringen från 7 till 9 personer förstörade sty-
relsen invaldes redaktör W. Bülow och rektor
Yngve Melander. Efter Berg v. Linde blev J. O.
Lindquist v. ordf.

År 1913 avsåde sig doktor Holmström ordfö-
randskapet efter att så förtjänstfullt ha med-
verkat i styrelsen i 36 år. Samma år företogs
på grund av omläggning av valtiderna två val,
vilka resulterade i att Hedström, som av sagt sig,
ersattes med direktör C. G. Dahl, Melander om-
valdes och prof. Hjalmar Nilsson återinträdde
och blev ordförande. Därefter avgingo J. O. Lind-
quist, C. E. Ohlsson, Wilh. Andersson och Wald.
Bülow, varefter tillkommo lantbrukare Lars Ols-
son, plantskoleägare Nils Svensson (Eckardt),
som blev kassör, stadsträdgårdsmästare O. H.
Landsberg och dr. Olin i Lönstorp. Sedermera
avsade sig även O. Normann sitt styrelseman-
dat, vilket upptogs av baron A. Gyllenstierna
på Spannarp.

Under åren 1910—12 var föreningens eller i
varje fall styrelsens intresse mycket upptaget av
arbetet med den stora 4:de nordiska trädgårds-
utställningen i Köpenhamn, vid vilken föreningen
anmodats arrangera det svenska deltagandet.
Arbetsutskottets ledamöter voro också på något
enda undantag när tagna ur vår förening.

Åren 1912 och 1913 utkom tidskriften med
8 små häften om året, men det tyckes som om
man icke varit fullt belåten med resultatet av

ändringarna. I varje fall skedde med 1914 en stor omläggning av hela programmet för tidskriften. Man orienterade sig starkt åt amatörträdgårdshållet, och kanske det var en reaktionsföreteelse att omkastningen nästan kan förefalla ha varit väl hastig och prononcerad. Under redaktion av herrar F. Ulriksen, N. Sonesson och E. Rydén utgavs tidskriften fr. o. m. nämnda år månatligen i ett minst 16-sidigt häfte av mycket populärt formulerat innehåll. Annonsavdelningen utvidgades, rikligt med klichétryck begagnades — under hela den föregående, långa perioden hade illustrationer endast sällan och mera tillfälligt blivit införda i tidskriften, ehuru frågan om publikationens illustrerande flera gånger varit på tal, första gången redan 1878 — och det hela fick en hel annan prägel mot förut. Även verksamheten i övrigt riktade sig nästan helt åt amatörhållet, pristävling om kolonistugor utlystes, kurser, eller åtminstone en dylik, för småodlare anordnades, och i styrelsen invaldes efter dr. Olin, som avlidit, en speciell småträdgårdsrepresentant, redaktör Karl Ekberg, Malmö. 1914 var ett kraftigt framryckningens år för föreningen, det kan icke förnekas, även om vägarna voro helt annorlunda lagda mot förut, vilket ju i och för sig ej heller får anses som annat än en förtjänst.

År 1915 fortsattes verksamheten på samma sätt dock så att konsulent G. Hyltén-Cavallius tillsammans med direktör Ulriksen fick hand om tidskriften, som året därefter redigerades av den förstnämnde ensam.

Medlemsantalet, vilket så gott som från föreningens början med tämlig jämnhet hållit sig vid omkring 6—700, ökades nu hastigt till omkring 1,500. Till denna betydliga ökning bidrog utom en kraftig agitation utan tvivel även den omständigheten, att folk med den nu inträdande livsmedelsknappheten fick mera lust att odla jord, varvid de hoppades att i "Täppan" — som tidskriften nu kallades — finna goda råd i sitt nya arbete. Även föreningens löpande budget, som under de anslagslösa åren närmast förut blygsamt hållit sig vid en summa av omkring 1,500: — kronor ökades nu hastigt till det fyrdubbla och mer.

År 1914 hade föreningen åter vågat sig på att ingå till hushållningssällskapet med begäran icke blott att få sitt gamla anslag tillbaka utan man begärde även 1,000: — kronor i årsanslag till verkställande av premieringar inom Malmöhus län. Detta beviljades, och det blev åter skäl till

mera tillförsikt i arbetet. År 1917 erhöll föreningen till tidskriften på därom gjord framställning även ett statsbidrag av 500 kr.

Det är dock helt naturligt att allt det ökade arbete, som nu påvilade dem, som stodo närmast därtill, ej utan vidare skulle såsom hittills låta sig tillfredsställande utföras såsom bisysslor. Det kom slutligen till en bristningsgräns, och just då, i slutet av 1917, framkastade köpman G. C. Faxe sitt i betraktande av föreningens synbara möjligheter verkligen dristiga förslag om att tidskriften skulle ytterligare utvidgas både till format och innehåll, annonsavdelningen förstoras varjämte en särskild redaktör och sekreterare skulle fast anställas. Allt detta gick styrelsen med på, och även om de ganska storartade planer, som i ett rikt flöde strömmade fram under denna tid, fingo väsentligen beskäras och modifieras efter resurserna, så torde detta år dock få betraktas såsom det märkligaste hittills i föreningens stundom rätt så händelserika liv.

Så ha vi därmed kommit in på den nyare tid, av vilken man saknar "historisk överblick" nog för att kunna eller vilja närmare tala om. Allt det som i senare tider skett ligger f. ö. så nära våra dagar, att var och en av de nuvarande medlemmarne mycket väl känner så gott som varje detalj därav.

Efter professor N. Hj. Nilsson, som efter en enastående hängiven tjänst avgick ur styrelsen i slutet av 1924, kunde föreningen till ordförandeposten kalla efterträdaren vid Svalövsinstitutionen, professor H. Nilsson-Ehle, därmed även i denna viktiga detalj följande en gammal och lämplig tradition beträffande personvalet.

Angående föreningens nuvarande verksamhet vare endast det sagt att man i stort sett, om än i ganska utökad skala, följer de riktlinjer, som redan från första början utstakades. Föreningen söker att på de sätt den kan och förmår befordra den allmänna trädgårdsodlingen utan att särskilt utpräglat orientera sig åt något bestämt håll. Att denna grundidé synes vara riktig torde kunna framgå bl. a. därav, att föreningen f. n. med över 2,000 medlemmar är den största trädgårdssammanslutningen i landet. Årsbudgeten, inklusive utställningar o. d., rör sig numera mellan 25—30,000 kronor.

Arbetsuppgifterna snarare ökas än minskas. För närvarande bedrives verksamheten huvudsakligen genom 1) utgivande av tidskriften, 2)

C. G. DAHL.
V. ordförande 1914—17.

G. HYLTÉN-CAVALLIUS.
Redaktör 1915—17, sekr. (och
skattm.) 1916—17.

G. C. FAXÉ.
V. ordf. 1919—25, (skattm. 1918
—24). — Foto 1918.

anordnande av minst tvänne sammankomster årligen med föredrag, ofta även med uppvisningar och demonstrationer, 3) anordnande av föreläsningkurser o. d. på olika platser inom Skåne, 4) arrangerande av trädgårdsutställningar (f. n. årligen på skilda håll i provinsen), 6) föranstaltande av utfärder (f. n. även årligen), 7) premieringar av välskötta trädgårdar, 8) uppmontrande av personliga förtjänster om trädgårdsodling, 9) tillhandahållande av litteratur och skioptikonbilder rörande trädgårdsväsendet och 10) utövande av konsultativ verksamhet.

Att föreningen kunnat arbeta såpass framgångsrikt, som fallet varit, och blivit i stånd att giva sig in på ekonomiskt sett så riskabla företag som t. ex. tidskriftsutgivning, anordnande av utställningar o. d. beror givetvis i hög grad på det stöd, föreningen under den mesta tiden erhållit från provinsens båda hushållningssällskap, under senare år även från svenska staten. Dessa bidrag ha icke endast sin materiella betydelse; den uppmontran som ligger i det officiella erkännande, dylika anslag även få anses innebära, må icke heller underskattas. De offentliga bidragen utgöras för närvarande årligen av 1,200:— kronor från statsverket, 1,600:— kronor från Malmöhus' (varav 1000:— kr. till premieringar) och 500:— kronor från Kristianstads läns hushållningssällskap. Tillfälliga bidrag erhållas då och då från de kommuner, som särskilt beröras av verksamheten.

Med den utvidgning av verksamheten och med de förstörade anspråk, som den starkt ökade enskilda och allmänna trädgårdsodlingen ställer på föreningens arbetsförmåga, är det dock själfallet, att det icke utan svårigheter låter sig göra

att finna balans emellan inkomster och utgifter. Vid flera tillfällen har den enskilda, pekuniära offervilligheten fått anlitas. Sålunda hopbragtes både 1914 och 1918 privata garantier för den allmänna verksamheten till ganska stora belopp, vilka också delvis måste tagas i anspråk, innan ekonomien hunnit någorlunda stabiliseras. Trogen sina gamla traditioner och sin uppgift att vara en rent idéell sammanslutning har föreningen icke önskat giva sig in på någon som helst affärsverksamhet, utöver vad som i samband med tidskriftsutgivningen varit oundgängligen nödvändigt. Det torde också ligga i öppen dag, att en sådan kommersiell inriktning av arbetet ytterst lätt skulle medföra, att de i grunden viktigare uppgifter, föreningens program angiva, bleve mer eller mindre åsidosatta. Mycket lyckligt vore emellertid, om de ekonomiska resurserna på något sätt kunde förbättras, så att åtminstone några av de mera påträngande önskemål, som allt jämnt närmas, bleve förverkligade.

Liksom den enskilda människans liv förflyter i tider av skugga och sol i omväxling med slätstruket gråa dagar, så kan ock i en föreningens verksamhet urskiljas växlande perioder av styrka och svaghet, av livslust och relativ modlöshet. Men har Skånska Trädgårdsföreningen — och det torde av ingen vilja förnekas — trots detta genom sin väckande verksamhet i någon mån bidragit till uppkomsten och vidmakthållandet av de många grönskande lustgårdar av större eller mindre omfång, som numera pryda vår provins, och hjälpt till skapa förutsättningar och framgång för dess omfångsrika, materiella träd-

gårdsodling, så har den förvisso utfört ett ganska betydelsefullt värv.

Och mycket tack vare vidsyntheten, idealiteten och den oegennyttiga offervilligheten hos de personer, som påbörjat och under årtionden uppburit allt det arbete, som utförts, utgör vår gamla förening fortfarande en central härd för samlat skånskt, för att ej säga sydsvenskt, trädgårdsintrasse. Inom densamma kunna alla trädgårdsskötselns idkare och vänner, oberoende av ställning, stånd och personliga intressen samlas till fortsatt gemensam, upplyftande strävan för den kultur, som — för att slutligen låta Hjalmar Nathorst tala sina varmhjärtade ord — ”i hög grad förenar det nyttiga med det angenäma och på en gång är ett yrke och en skön konst, och som företrädesvis är ägnad till att försköna den rikaste och i alla avseenden bäst lottade av de provinser, som förenade utgöra vårt dyrbara och högt älskade fosterland”.

G. L.

BIOGRAFISKA NOTISER

till porträtten över föreningens stiftare samt övriga personer, vilka inom densamma tjänstgjort som ordförande, v. ordförande, sekreterare och tidskriftsredaktörer.

Hjalmar Otto Nathorst, f. 1821 på Näs egendom i Jönköpings län, son av agronomen sedermera lantbruksakademiens sekr. J. T. Nathorst, genomgick Degebergs lantbruksskola 1841—42, lärare vid Väderbrunnns lantbruksskola 1842, förest. för densamma och sekr. i Södermanlands läns hushållningssällskap 1848—55, öppnade Dagsholms lantbruksskola s. å., sekr. i Älvsborgs läns norra hushållningssällskap s. å., förest. för lantbruksinstitutet vid Alnarp med professors namn 1861, pensionerad 1886, sekr. i Malmöhus läns hushållningssällskap 1867—96, död i Lund 1899, begravnen å Lomma kyrkogård.

Greve Otto Thott, f. 1823 i Malmö, son av greve Tage Kjell Thott och Ulrika Barnekow, underlöjtnant vid Kronprinsens husarregemente (sedermera husarreg. Konung Carl XV) 1842, löjtnant 1848, ryttmästare 1859, major i armén 1862, avsked fr. regementet s. å., tillträdde Skabersjö fideikommiss 1866, kabinettskammarherre hos Konungen 1868, avsked ur krigstjänst s. å., tjänstfri vid hovet 1872, död å Skabersjö 1891.

Christoffer Bernhard Heinrich Meijer, f. i Slagslunde, Danmark, 1810, jur. ex. vid Köpenhamns univ. 1830, inflyttade till Skåne 1846, arrenderade Hækkeberga 1848, inköpte Marielunds gård 1855, förest. för Kristianstads läns lantbruksskola, v. ordf. i Kristianstads läns hushållningssällskap 1876—84, riksdagsman i I kammaren, död i Trälleborg 1901.

Fredrik Wilhelm Christian Areschoug, f. 1830 i Simrishamn, son av handlanden P. J. Areschoug, student i Lund 1847, fil. d:r 1853, docent 1854, adjunktur 1858, lärare i botanik vid Alnarps lantbruksinst. 1867—1879, professor

i botanik vid Lunds univ. 1879, avsked fr. professuren 1898, död i Lund 1908.

Gottfrid Warholm, f. i Böne prästgård i Östergötland 1826, student i Lund 1845, kameralex. 1847, genomgick Degebergs lantbruksskola 1848—51, förvaltare vid Ugerup 1852—58, därefter arrendator av Helgonagården, Klostergården, Trolleberg m. fl. gårdar, ägare av Tuna vid Lund, ordf. i Malmöhus läns hushållningssällskap 1892—96, död 1906.

Niels Peter Jensen, f. i Slagelse 1813, son av postskjutsentreprenören Jens Jensen, utbildning i lantbruk och trädgårdsskötsel på olika platser i Danmark, kom till Skåne som trädgårdsmästare på Rössjöholms gods 1834, grundade vid Hälsan i Hälsingborg fröhandel och blandat gartneri i liten skala 1839, anlade Ramlösa plantskola 1872, överlämnade affären till sönerna C. och N. P. Jensen 1877, död 1887.

Fredrik Ulriksen, f. i Svendborgs amt i Danmark 1843, son till skogsfogden Ulrik Poulsen, trädgårdsmästare vid Billeskov vid Assens samt Kjærsgaard och Hofmangave vid Odense 1861—1868, trädgårdsmästare vid Snogeholm i Skåne 1869—73, trädgårdsföreståndare vid Alnarps lantbruksinstitut 1873—1910, förest. för Alnarps trädgårdsskola 1876—1910, död i Alnarp 1926, begravnen å Lomma kyrkogård.

Lars Johan Wahlstedt, f. i Versås i Västergötland 1836, fil. d:r i Lund 1862, akademiträdgårdsmästare därstädes (vid bot. trädgårdens anläggning) 1862—64, lektor i naturalhistoria i Kristianstad 1865—1905, därjämte sekreterare i Kristianstads läns hushållningssällskap samt frökontrollant i länet, död i Vittsjö 1917.

Leonard Pontus Holmström, f. i Västerstad i Malmöhus län 1840, son av fanjunkaren L. P. Holmström, student i Lund 1858, fil. d:r 1865, docent i geognosi vid Lunds univ. 1867, adjunkt vid Lunds h. a. läroverk s. å., förest. för Hvilans folkhögskola 1868—1908, för lantbruksavd. 1877—86 och för lantmannaskolan 1887—1914, extra lärare vid Alnarps lantbruksinst. 1877—86, led. av fysiografiska sällsk. i Lund 1871, av lantbruksakademien 1906, död i Lund 1919.

Nils Hjalmar Nilsson, f. i Asarum i Blekinge 1856, student i Lund 1875, fil. d:r 1886, kallad till docent i botanik redan året förut, assistent vid Allm. svenska utsädesföreningen i Svalöv 1888, föreståndare och professor 1890, ledare av förädlingsarbetet med vete och havre 1890—1900 samt av rotfruktsförädlingen (spec. socker- och foderbetor) efter 1914, led. av lantbruksakademien 1901, led. av fysiografiska sällskapet i Lund 1907, död i Svalöv 1925.

Rasmus Christensen, f. i Melby på Fyen 1836, genomgick Rosenborgs trädgårdsskola 1860—62, undergartner vid Köpenhamns bot. trädgård 1864—68, akademiträdgårdsmästare i Lund 1869—1905, lärare vid Alnarps trädgårdsskola 1876—1906, död i Lund 1920.

Johannes Persson, f. i Lund 1858, son av trädgårdsarbetaren Per Bengtsson, genomgick Alnarps trädgårdsskola 1876—78, trädgårdsmästare vid Ruuthsbo 1879—86, seminarieträdgårdsmästare i Lund 1886, pensionerad 1923.

Svante Samuel Murbeck, f. i Hardeberga 1859, son av lantbruksinsp. J. A. L. Murbeck, student i Lund 1879, fil. d:r och docent 1891, professor i botanik 1909, avsked fr. professuren 1924, lärare i botanik vid Alnarps lantbruks-

Y. MELANDER.

V. ordf. 1918 och sedan 1924.

H. NILSSON-EHLE.

Ordförande sedan 1925.

L. OLSSON.

V. ordförande sedan 1926.

institut 1897—1903, sekr. vid allm. nord. trädgårdsutst. i Malmö 1900.

Otto Rudolf Holmberg, f. i Simrishamn 1874, studentex. 1893, konservator vid Lunds universitets bot. inst. sedan 1909, redaktionssekr. i Tidskrift för lantmän 1898—1909, 1:ste assistent vid Malmöhus läns frökontrollanst. i Lund sedan 1904, förest. f. Lunds bot. för:s växtbyte sedan 1899.

Jöns Olsson Lindquist, f. i Gustafs förs., Malmöhus län 1861, genomgått Alnarps trädgårdsskola 1878—80, praktik i utlandet 1881—82, underträdgårdsm. vid Alnarp 1883—84, trädgårdsm. hos C. F. Neess, Landskrona, 1884—98, därefter innehavare av egen handelsträdgård och blomsteraffär i Lund.

Axel Berg von Linde, f. 1839, son av presidenten J. Berg von Linde, kapten vid K. Kronobergs regemente, innehavare av Källunda gård, Kristianstads län, led. av styrelsen för Önnestads folkhögskola, därvid en tid ordförande, led. av styrelserna för konservfabrikerna i Kristianstad och a.-b. Önos i Tollarp, död 1916.

Carl Georg Valdemar Dahl, f. i Ekshärad, Värmland, 1875, studentex. i Karlstad 1893, fil. kand. i Uppsala 1901, genomgick trädgårdsskolan i Wädenswil, Schweiz, 1902, vik. akademiträdgårdsm. i Uppsala 1903, e. o. amanuens vid Bergianska trädgården, Stockholm, s. å., förest. för Adelsnäs trädgårdsskola 1903—10, förest. för Alnarps trädgårdsskola sedan 1910.

Gösta Hyltén-Cavallius, f. i Östra Broby 1889, son av överste C. Fr. Hyltén-Cavallius, realskoleex. 1907, praktik speciellt i fröodling inom och utomlands 1905—11, genomgick Kgl. Gärtnerlehranstalt, Berlin-Dahlem 1912—14, för-

söksledare vid Alnarps trädgårdsskola samt sekr. och konsulent vid statens fröbyrå 1915—16, avdelningschef vid allm. svenska utsädesbolaget, Svalöv, 1917—22, egen fröfirma i Malmö 1923—25, verkst. dir. i a.-b. G. H.-Cavallius 1926.

Erik Gunnar Cornelius Faxé, f. i Malmö 1882, son av grosshandl. C. Faxé, student vid Lunds univ. 02, reserv-officersex. 04, underlöjtnant i Sk. dragonreg:ts reserv s. å., löjtnant 1907—11, driver under firma G. C. Faxé en syrgasfabrik samt ackumulatorfabriken "Noack" i Malmö, verkst. dir. för a.-b. Aga-Faxius, en ur firman utbruten gren, som företräder en av firman grundad dissousgasfabrik, agente consulaire de France 1923.

Yngve Melander, f. i Karlskrona 1862, agronomex. vid Alnarps lantbruksinstitut 1883, mejerikonsulentex. 1884, lärare vid Önnestads folkhögskola 1885—87, vid Hvilans folkhögskola 1888—96, förest. vid Bodens folkhögskola 1896—1907, vid Önnestads folkhögskola och lantmannaskola sedan 1907.

Nils Herman Nilsson-Ehle, f. i Skurup 1873, son av lantbr. Nils Nilsson, student 1893, avd.-förest. vid Sv. utsädesförening, Svalöv, 1900, fil. dir 1909, professor i botanik vid Lunds universitet 1915, personlig professur 1917, ledare av köksväxtförädlingen vid Sveriges allm. utsädesbolag i Svalöv 1917—21, led. av lantbruksakademien sedan 1912, med. hedersdoktor 1918, förest. för Sveriges utsädesförening, Svalöv, sedan 1924.

Lars Olsson, f. i Åkarp 1867, son av lantbr. Måns Olsson, genomgick Hvilans folkhögskola 1886—87 och lantmannaskola 1887—88, praktik i Danmark 1889—90, övertog fädernegården 1894.